

Els guardians de la memòria social

TORTOSA Júlia Albesa

Tortosa ja ha entrat al segle XVI. La ciutat es vesteix amb l'essència d'aquest segle passat i engalana el seu nucli antic de representacions i mercaders. Durant tres dies, Tortosa celebra una de les festivitats de recreació històrica més potents i aclamades en l'àmbit nacional i internacional.

Des de fa un any, el Renaixement recupera un dels actes amb més contingut i valor històric: el jurament dels arxivers. Aquest acte cerimonial va ser extret de la documentació original que es conserva a l'Arxiu Comarcal del Baix Ebre.

L'ofici d'arxiver era un dels més prestigiosos de la ciutat. El jurament del càrrec que feien mostra els principals eixos de les seues funcions, que són part de l'essència que encara els caracteritza actualment. Els arxivers tenen atribuïdes les funcions d'adequar i classificar la documentació, vetllar per la seguretat dels documents, controlar el procés de les reproduccions i garantir-ne la privacitat. Aquests documents eren de caràcter variat: s'hi guardaven els privilegis, els usos i costums, els sistemes financers, les ordenances i acords, etc.

La cerimònia va ser protocolaritzada el 1579. Eren tres arxivers qui protagonitzaven el jurament: un arxiver en representació de l'estament ciutadà, un altre en representació de l'estament mercantil i

el tercer arxiver, de caràcter més tècnic i professional, era notari i tenia la clau de l'armari on es trobava la documentació. Per poder accedir als fons documentals era necessari tindre el consentiment i la

LA IMPORTÀNCIA

"L'única manera de defensar el que les persones tenen o tenien és amb documents"

presència de tots tres.

Després que l'escrivà llegeix les condicions de l'ofici, els protagonistes juren el càrrec davant de tots els consellers. Tot seguit, el procurador en cap (representat per l'actual alcalde de la ciutat, Ferran Bel) els lliura les respectives claus amb les quals han obert les portes de l'armari de l'arxiu, bastit el 1574.

L'acte se celebra a la nau de l'antiga església de Sant Domènec, on presideix l'esmentat armari històric (divendres, dia 22, a les 20.30 h).

El director de l'Arxiu Històric Comarcal del Baix Ebre, Albert Curto, explica el paper dels arxivers actualment: "Avui en dia queda més soterrada la figura dels arxivers perquè només se'ls atribueix -o durant molts anys se'ls ha atribuït- el paper exclusivament històric, per als erudits", diu Curto. "La importància, la

continua tenint, però abans es visualitzava més socialment, la gent tenia més consciència d'això", explica el director de l'Arxiu, i afegeix que "avui en dia, la consciència es té quan ens necessiten". "L'arxiu en si tenia -i té- un interès per defensar els privilegis i per acreditar; l'única manera de defensar el que les persones tenen o tenien és amb documents", clou Curto.

La capital del Baix Ebre té constància de l'existència oficial d'aquesta figura des del moment que la ciutat pertany al rei i és una ciutat autònoma. Abans d'aquest fet, Tortosa era dels senyors feudals i cada senyor tenia el seu arxiver particular.

La singularitat que té aquest acte, a banda de la recreació del mateix en la festa renaixentista, és que és el jurament dels arxivers més antic conegut que s'haja conservat. El protocol està datat al segle XVI: d'una banda, està reproduït el jurament, però de l'altra, el document explica les funcions i obligacions que tenien els arxivers.

El paper que té l'Arxiu Històric Comarcal del Baix Ebre en la Festa del Renaixement és l'aportació d'un punt de vista cultural a la festa amb l'organització d'una exposició cada any. Tots gaudim d'aquests tres dies de festa renaixentista des d'una vessant lúdica, però no hem d'oblidar que el Renaixement va ser una època d'un gran creixement cultural. ■